

Pr Liisa-Ly Pakosta
Justiits- ja digiminister
Justiits-ja Digiministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 TALLINN

Teie 12.01.2026 nr 8-1/251-1

Meie 10.02.2026 nr 5.1-1/2-1

Arvamus määruse „Peamistel transpordikoridoridel 5G tagamise toetuse andmise tingimused“ eelnõu kohta

Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit (ITL) tänab Justiits- ja Digiministeeriumit kaasamise eest määruse „Peamistel transpordikoridoridel 5G tagamise toetuse andmise tingimused“ eelnõu (edaspidi: eelnõu) menetlusse ja aktiivse koostöö eest sideettevõtjatega selle määruse ettevalmistamisel.

Peamistel transpordikoridoridel 5G tagamise toetus on oluline meede, millega soodustada sidemastide rajamist valgetel aladel asuvatel peamistel maanteedel ja raudteedel. Toetame meetme eesmärgi tagada kiire, vähemalt 100 Mbit/s allalaadimiskiirusega 5G-mobiilsideühendus transpordikoridoride valgetel aladel. Selline panus katkematu ühendusega 5G-transpordikoridoride valmidusse on kindlasti väga vajalik.

Samas rõhutame, et selle meetme edukaks elluviimiseks on ülioluline kõrvaldada regulatiivsed takistused sidemastide teede ärde paigaldamisel. Oleme selleks esitanud ettepanekud Riigikogu menetluses olevale ehitusseadustiku ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusele (743 SE). Meie ettepanek on lihtsustada avalikes huvides tehnovõrkude projekteerimist ja ehitamist tee kaitsevööndisse järgmiselt:

- 1) kohustada tee projekteerimisel tee omanikul kooskõlastada projekteerimistingimused elutähtsat teenust pakkuvate tehnovõrkude omanikega;
- 2) nimetada liinirajatised ja elektripaigaldised tee osaks.

Lisaks on äärmiselt oluline muuta tee projekteerimisnormid määrust, eemaldades sellest piirangu, et 30 m kõrgemaid maste ei saa ehitada teele lähemale kui masti kõrgusega võrdne kaugus ja lisades sellesse kohustus näha ette tee koosseisus mastide asukohad ja lubada kuni 80 m kõrguseid maste.

Teame, et Justiits- ja Digiministeerium toetab neid muudatusi ning loodame, et koostöös saavad need lähiajal ellu viidud ning sellega loodud eeldused eelnõuga ette nähtud toetusmeetme edukaks rakendamiseks.

Esitame eelnõu kohta järgmised ettepanekud ja kommentaarid:

1. 5G sagedusloa omaniku mõiste täpsustamine seletuskirjas

Eelnõu § 16 lg 4 kohaselt:

„(4) 5G sagedusloa omanik on sideettevõtja, kes osutab vähemalt Euroopa Telekommunikatsiooni Standardite Instituudi (ETSI) 3rd Generation Partnership Project (3GPP) standardi versioonil 15 ribalaiusega 40 MHz litsentseeritud sagedusel mobiilsideteenust.“

Eelnõu seletuskiri (lk 14) täpsustab vaid täiendavalt, kes on Eestis 5G sagedusloa omanikud (muus osas kordab eelnõus toodut):

„Paragrahvi 16 lõikes 4 defineeritakse termin „5G sagedusloa omanik“. 5G sagedusloa omanik on sideettevõtja, kes osutab vähemalt Euroopa Telekommunikatsiooni Standardite Instituudi (European Telecommunications Standards Institute – ETSI) kolmanda põlvkonna partnerlusprojekti (3rd Generation Partnership Project – 3GPP) standardi versioonil 15 ribalaiusega 40 MHz litsentseeritud sagedusel mobiilsideteenust. Eestis on 5G sagedusloa omanikud Telia Eesti AS, Tele2 Eesti AS ja Elisa Eesti AS.“

Ettepanek: täiendada seletuskirjas § 16 lg 4 selgitust järgmiselt:

„5G sagedusloa all mõeldakse 5G sagedusala jaoks Eesti riigi poolt määratud sagedusvahemikesse TTJA poolt väljastatud iseplaneeritavaid sageduslubasid sideettevõtjatele, kelleks on Eestis Telia Eesti AS, Tele2 Eesti AS ja Elisa Eesti AS (määruses nimetatud kui „5G sagedusala omanik“,

Ja edasi võib lause minna:

„kes osutavad vähemalt Euroopa Telekommunikatsiooni Standardite Instituudi (European Telecommunications Standards Institute – ETSI) kolmanda põlvkonna partnerlusprojekti (3rd Generation Partnership Project – 3GPP) standardi versioonil 15 ribalaiusega 40 MHz litsentseeritud sagedusel mobiilsideteenust.“

Põhjus: arvesse võttes, et 5G sagedusluba kui sellist ei ole olemas ning juhul, kui sellist terminit soovitakse lihtsuse huvides määruses kasutada, siis tuleb vähemalt seletuskirjas täpsemalt defineerida, mida 5G sagedusloa all mõeldakse.

2. Teenuse kvaliteedinõuete kontrollimise/mõõtmise metoodika täpsustamine seletuskirjas

Eelnõu sätestab § 17 lõikes 4 konkreetsed kvaliteedinõuded:

- *allalaadimine ≥ 100 Mbit/s ja üleslaadimine ≥ 5 Mbit/s,*
- *latentsus < 50 ms ja IP-paketi kohta.*

Samal ajal eelnõu § 16 lg 3 p 3 kohaselt võtavad 5G sagedusloa omanikud kohustuse osutada eelnõu § 17 lõikes 4 sätestatud kvaliteedile vastavat mobiilsideteenust vähemalt 10 aastat alates mobiilsideteenuse käivitamisest toetuse abil rajatud sidemastis.

Seetõttu on oluline, millisel viisil seda mõõtmist läbi viiakse ja seejärel tulemusi hinnatakse vastavaks või mittevastavaks.

Eelnõu seletuskirja lk 14 kordab sisuliselt sama, mis § 17 lg 4 kirjas:

„Tipptunnitingimustes ehk kui võrgu koormus on suur, peab teenus võimaldama vähemalt 100 Mbit/s allalaadimise lõppkasutaja kohta ja 5 Mbit/s üleslaadimise lõppkasutaja kohta. Edasitagasi saatmise latentsusaeg ei tohi olla pikem kui 50 millisekundit IP-paketi kohta.“

Samas seletuskiri ei selgita, millist metoodikat kvaliteedi nõuete täitmise kontrollimiseks kavatakse rakendada või vastu mida neid kiirusi ja latentsust mõõdetakse.

Ettepanek: Lisada seletuskirja eraldi alapeatükk „Teenusekvaliteedi hindamise metoodika“, mis sisaldab järgmist:

- 1) mõõtmiskohtasid ja profiile, sh maastiku ja objektide mõju arvestamine
- 2) tipptunnitingimuste ja koormusinfo lähteinfo
- 3) latentsuse mõõtmine – millise referentssõlmeni, millist protokollit või tehnilist standardit kasutades
- 4) kiirusemõõtmine – kasut tehnoloogia kokkulepitud eelnevalt 5G sagedusloa omanikega?
- 5) Kordusmõõtmiste korraldus ja tingimused, tulemuste vaidlustamise kord

Põhjendus: Seletuskiri kirjeldab küll, et taristu valmiduse ja teenuse kontrollimisel võib Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (TTJA) teostada kiirusmõõtmisi ja analüüsida leviala simulatsioone (seletuskirja lk 24). Siiski ei ole seal kirjeldatud reaalne mõõtemetoodika, sh:

- mõõtmiskohtade valik
- kasutatav mõõtetarkvara/-protokoll
- latentsuse mõõtmise aluspunkt
- tipptunni määratlus mõõtmise hetkel
- nõuete täitmise hindamise statistilised põhimõtted.

See jätab ettevõtjatele ebakindluse: mida täpselt kontrollitakse ja millise metoodika järgi.

Seletuskirja täpsustamine vastavasisulise infoga võiks olla piisav, et tagada läbipaistev ja prognoositav hindamissüsteem ning ühtlasi vältida vaidlusi, kus mõõtmismetoodika erinev tõlgendus võib viia põhjendamata sanktsioonideni ja toetuste tagasimaksmiseni.

3. Taristu valmiduse ja mobiilsideteenuse osas kontrolli läbiviimise täpsustamine seletuskirjas

Eelnõu § 29 reguleerib kohapealse kontrolli tegemist mõõtmistega. Teeme **ettepaneku** lisada eelnõu seletuskirja mõõtmiste kohta täiendava lause, et valitud mõõtja peab olema litsentseeritud, mõõtmiseks kasutatav tehnoloogia eelnevalt 5G sagedusloa omanikega läbi räägitud ja kooskõlastatud.

Põhjendus: see on vajalik, et ei tekiks tehnilisi tõrkeid ja asjatud ressursikulu mõõtmise tellimisele.

4. Toetuse saaja täpsustamine seletuskirjas

Eelnõus toodud toetuse saajad on elektroonilise side taristu arendamise ja teenuse osutamisega tegelevad organisatsioonid, enamasti sideettevõtjad, kes taristut rajavad, ja mobiilsideteettevõtjad, kes taristul teenust osutavad (toetuse tulemusel tõuseb nende pakutava mobiilsideteenuse kvaliteet kasutajate jaoks).

Juhime tähelepanu, et mobiilsideteettevõtja, kes ise ei taotle ega saa toetust, pole käsitletav toetuse saajana eelnõu tähenduses.

Seega on eksitava teabe levitamise vältimiseks vajalik korrigeerida eelnõu seletuskirja lk 30. Toetuse saajaks on siiski üksnes isikud, kes toetust taotlevad ja seda ka saavad.

Ettepanek: sõnastada toetuse saajad eelnõu seletuskirja lk 30 järgmiselt:

„Toetuse saajad on elektroonilise side taristu arendamise või sideteenuste osutamisega tegelevad organisatsioonid, kes taotlevad vastavat toetust ning kelle taotlus rahuldatakse.“

5. Juurdepääsu rändlusele ja aktiivseadmete jagamise nõuete välja jätmine

Eelnõu seletuskirja lk 27 kohaselt sätestavad eelnõu § 32 lõiked 12, 13 ja 14 „mehhanismid, mis võimaldavad teistel sideettevõtjatel taotleda juurdepääsu rändlusele tugijaama piires ja aktiivseadmete jagamisele (MORAN/MOCN), kui see tehnoloogia muutub kättesaadavaks. See on LRS-i nõue taristu pikaajalise elujõulisuse ja tehnoloogilise neutraalsuse tagamiseks.“

Oleme seisukohal, et eelkirjeldatud nõuete seadmine on põhjendamatult ja ebaproportsionaalne, kuna sideettevõtjad ei saa tuge ega toetust aktiivseadmete osas. Seega puudub õiguslik alus kehtestada mis tahes tulevikku ulatuda võivaid nõudeid või tingumusi nii rändlusele tugijaama piires kui ka aktiivseadmete jagamisele (MORAN/MOCN) osas, kuna toetust ei ole võimalik saada aktiivseadmete suhtes.

Ettepanek: kaaluda eelnõu § 32 lõigete 12-14 eelnõust jätmist.

Loodame, et leiate võimaluse ITL-i ettepanekuid arvestada. Oleme valmis neid ka täiendavalt selgitama.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Doris Pöld
Tegevjuht

Keilin Tammepärg, keilin.tammeparg@itl.ee